

Houthulstbos: een oorlogsverleden in de Westhoek

LISELOT LEDENE & BART GHESQIÈRE (TEKST EN FOTO'S)

In de regio Ieper-Diksmuide vormt het bos van Houthulst met zijn 350 ha het grootste aaneengesloten bosgebied. Toch vertegenwoordigt dit bos slechts 10% van wat ooit het imposante 'Vrijbos' was. De term 'Vrijbos' dankt zijn herkomst aan de bende van Baekelandt die tijdens de Franse overheersing zou hebben geschuid in dit bos. Het bos heeft een vrij bewogen geschiedenis achter de rug. De toeristische dienst van Houthulst stippelde een wandeling van 5 km uit: 'Het Vrijbospad', waar wij vandaag kennis met maken.

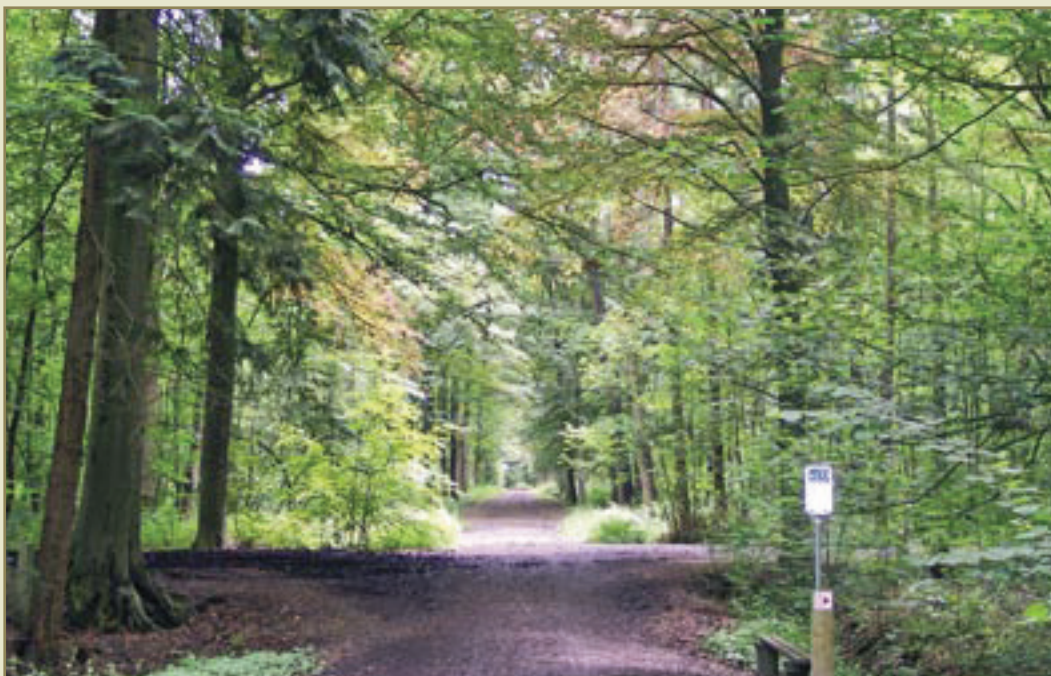
GESCHIEDENIS VAN HET VRIJBOS

In de 9de eeuw was het woud ongeveer 6000 ha groot en behoorde als 'domaine de la Warmoise' toe aan de abdij van Corbie.

Het strekte zich uit tussen Ieper, Roeselare, Torhout en Diksmuide. In Woumen sloot het bos aan bij de Blankaartvijver en de waterrijke gronden van de Ijzervallei. In 1609 werd het bos voor het eerst staats eigendom en na een politiek regime van ontbossing en vervreemding door respectievelijk Spaanse, Oostenrijkse, Franse en Nederlandse bezetters was het bos op het einde van de jaren 1800 volledig in private handen overgegaan en voor 75% omgezet in akkerland.

In 1914, op de vooravond van de Eerste Wereldoorlog, kocht het Duitse Rijk een gedeelte van 72 ha. De jaren die daarop volgden werd het bos volledig vernietigd door het oorlogsgeweld. Een Belgische begraafplaats (5 ha) aan de zuidwestkant van het domein vormt een stille getuige van de duizenden slachtoffers die tijdens het bevrijdingsoffensief in 1918 vielen in en om het Houthulstbos. Het vernielde bos werd slechts gedeeltelijk heraan geplant, de Belgische overheid heeft wel 216 ha onteigend voor de aanleg van een munitiedepot. In de Tweede Wereldoorlog kreeg het bos het opnieuw zwaar te verduren. Honderden bomen werden door de Duitse bezetters gerooid om te

gebruiken als ‘rommelasperges’, een soort afweer tegen parachutisten. Een gevolg was dat aanzienlijke oppervlaktes bos na de oorlog werden omgezet in akkers en weilanden.

Vandaag blijft er van het voormalige woud van Houthulst nog amper 67 ha domeinbos, 217 ha bebost militair domein en 85 ha particuliere bossen over. Vooral het munitiedepot is erg natuurrijk, dit komt voornamelijk omdat het gebied sinds 1918 volledig afgesloten is en al die tijd niet bemest werd. Bovendien is er omwille van brandgevaar een streng maaibeheer wat een verarming van de zandleembodem teweegbrengt. De vegetatie heeft een heideachtig karakter. Her en der werden ook putten gegraven die dienden voor waterbevoorrading. Dit alles zorgt ervoor dat de natuurwaarde van het domein gestaag kan blijven toenemen. Jammer genoeg (of beter: gelukkig!?) is het militair domein nog steeds niet toegankelijk.

WANDELEN IN HET HOULSTBOS

De wandeling leidt ons door de dorpskern van Houthulst langs het Markthuis, de Sint Jan Baptistkerk en het gemeentehuis naar het Rotsebos, een klein stukje bos dat voornamelijk ingepalmd wordt door een Lourdesgrot. Hier staat ook één van de oudste bomen van Houthulst: met zijn honderd jaar is deze eik één van de enige bomen die nog kan getuigen van de Eerste Wereldoorlog. De wandeling leidt ons verder langs een visvijver 'de fabriekspuit', een restantje van de poging tot industrialisatie in de jaren 1930, en het Kasteel de Groote, gebouwd door senator Cassiers, die in 1838 een deel van het bos van Houthulst kocht.

Langs het speelbos, dat grenst aan het kasteeldomein, leidt de Keunedreef ons in het bos. Parking, picknickplaats en toilet werden voorzien. Opmerkelijk is ook dat het fietsennetwerk door het bos passeert. Voor de wandelaar is er echter geen goede bewegwijzering of uitgestippelde wandeling voor han-

den. Maar de paden met dreefachtig karakter zijn vrij rechtlijnig aangelegd en verdelen het bos van Houthulst in regelmatige blokken met sappige namen zoals het Keunebos, het Sneppebos, Vossebos, ... Het overgrote deel van het Vrijbos bestaat uit jong, gemengd ongelijkjarig loofbos: voornamelijk zomereik met een rijke bijmenging van beuk, gewone esdoorn, berk en es, en een onderetage van tamme kastanje en lijsterbes. Hier en daar is er wel kans voor de avontuurlijke wandelaar om een alternatief pad te volgen dat je dieper in het bos leidt. Wandel zeker eens via één van de hoofdpaden naar de Vossedreef. Deze loopt langs de rand van het militaire domein van de ontmijningsdienst DOVO. Het dient momenteel hoofdzakelijk voor de opslag van springtuigen, afkomstig uit beide wereldoorlogen, die nog steeds her en der worden gevonden in de akkers en weilanden. Je vangt er zeker een glimp op van het natuurrijke gebied achter de omheining!

De Vossedreef leidt ons ook langs de vier naaldbestanden van het Vrijbos. Deze werden na de Eerste Wereldoorlog aangeplant met soorten als Grove en Corsicaanse den, Lork en Douglasspar. Als we even afwijken van het tracé bereiken we de Belgische militaire begraafplaats van Houthulst, die in 1924-1925 werd opgericht. De meeste soldaten sneuvelden tijdens het eindoffensief van 28 september 1918, waarbij het bos van Houthulst op de Duitsers werd heroverd. Na een fikse wandeling door het Houthulstbos, kunnen we nog even bezinnen langs de uitgebeelde kruistocht van Christus en de Lourdesgrot in het Rotsebos (aan de overkant van de Eugeen De Grootelaan), en besluiten we de middag met een stevige 'pater' in een charmant café bij het kerkplein.

Aangezien het een klein bos betreft, loont het de moeite om de grotere wandelingen die leiden langs het bos, velden en wegen opgesteld door de dienst toerisme van Houthulst, uit te

proberen. Of om een wandelstop in het bos te maken tijdens een fietstocht langs één van de mogelijke routes van het fietsennetwerk West-Vlaanderen.

Meer informatie

Dienst Toerisme Houthulst
Markt 18, 8650 Houthulst
Tel. 051 46 07 31
E-mail: toerisme@houthulst.be

